

**נא לשמור על קדושת העלון
אין לקרוא בשעת התפילה.
מומלץ לקרוא בשולחן שבת!**

הדלקת הנר: 16:17 צאת השבת: 17:20 רבינו תם: 17:58 (לפי אפיק ת"א),
הפטרת השבוע: רוני ושמחי (זכריה ב), שבת חנוכה, שבת ראש חודש טבת.

אוצרות הפרשה

פרשת "מקץ"

"ויריצוהו מן הבור" [מא, יד].

שנים עשרה שנה היה יוסף כלוא בבור השבי: "שנים עשרה שנות חשכה ועלטה. ולפתע, בלא כל אזהרה, ללא כל הכנה: "וישלח פרעה ויקרא את יוסף ויריצוהו מן הבור – ויגלה, ויחלף שמלותיו ויבוא אל פרעה" – ובתוך שעה מצא עצמו משנה למלך מצרים!

ואמרו חז"ל שכך דרכם של צדיקים וכך דרכו של עם ישראל: "מתוך צרה – רווחה, מתוך אפילה – אורה, מתוך נפילה – התעלות". כך היה עם מרדכי היהודי, שמתוך לבישת שק ואפר, אבל, וצום ובכי ומספד – הורכב על סוס המלך בלבוש מלכות, והעיר שושן צהלה ושמחה, וליהודים הייתה אורה ושמחה וששון ויקר. כך היה בגלות מצרים, שמתוך קושי השעבוד, אף תבן לא ניתן להם – ומשם יצאו מאפילה לאור גדול. כך יהיה בגאולה העתידה, שמתוך תוקף הצרות של תקופת "עיקבתא דמשיחא" תבוא תשועת עולמים, וכך היה ביוסף הצדיק: "כי מבית האסורים יצא למלך!"

אך לא זו בלבד. אלא: "ויריצוהו מן הבור", במהירות ובבהילות! וכן נאמר בגאולת פורים: "ויבהילו להביא את המן" אל המשתה שהביא לתלייתו. וכתב רבינו עובדיה ספורנו זצ"ל: "ויריצוהו מן הבור – כדרך כל תשועות ה' שנעשות כמו רגע, כאמור: "כי קרובה ישועתי לבוא" וכאמרו: "לו עמי שומע לי, ישראל בדרכי יהלכו – כמעט (בשעה מועטת, רש"י) אויביהם אכניע, ועל צריהם אשיב ידי" וכך היה עניין (גאולת) מצרים, כאמרו: "כי גורשו ממצרים", "שלא הספיק בצקם של אבותינו להחמיץ עד שנגילה עליהם מלך מלכי המלכים וגאלם". וכך אמור לעשות לעתיד, כאמרו: "ופתאום יבוא אל היכלו האדון אשר אתם מבקשים (הוא המלך המשיח. רד"ק) ומלאך הברית אשר אתם חפצים הנה בא (הוא אליהו הנביא. רד"ק), אמר ה' צבאות" (מלאכי).

וידועה אגדת חז"ל, באלהיו הנביא שהורה לרבי יהושע בן לוי היכן יוכל לפגוש במלך המשיח. וסימן נתן לו, שיכירו: כל גופו מלא פצעים – כי הוא נשמה כללית של כל עם ישראל. וכשהעם חוטא ופוגם רחמנא ליצלן בנישמתו, משתקף הדבר במצבו של המלך המשיח והוא מתייסר בעוונותינו. והוא מטפל בפצעינו אחד לאחד. מדוע אינו עושה ככל החולים האחרים, מדוע אינו מסיר את כל התחבושות יחד, למשוך את כל הפצעים ולרחוץ את כל הרטיות בבת אחת? כי חושש הוא שמא יגיע רגע הגאולה בפתע פתאום – שיהיה מוכן ומזומן בכל רגע, תיכף ומיד. שלא ימתינו עד שיחבוש פצעינו! ומדוע, הלא היכינו אלפיים שנה, נחכה עוד חמש דקות! לא – דרכה של תשועת ה' שהיא נעשית במהירות הבזק, שאינה מתעכבת ולו רגע קט!

אם נתבונן מעט סביבנו, אם נתבונן במאורעות תקופתנו – תקופה שהביאה לתמורות כה מפליגות באורחות החיים – ונשאל את עצמנו: כה הרבה המצאות מתחדשות, הטכנולוגיה מתקדמת בצעדי ענק, הקידמה משתוללת. מה הוא המכנה המשותף, מה הוא חוט השני העובר בכל ההמצאות? תהיה התשובה: המהירות הגוברת, התאוצה המתעצמת! לחשוב, שלפני מאה שנה עוד נסעו רוב בני האדם בכרכרות ועגלות, ורכבו על סוסים וחמורים! נסללו מסילות ברזל וכבישים, והנה נתגמדו המרחקים. רכבות הקיטור פינו את מקומן לרכבות חשמליות, ספינות הקיטור פינו מקומן לאניות מדחפים, מטוסי הבוכנה למטוסי סילון הטסים במהירות על קולית. מקלטי הרדיו המתחממים לאיטם הומרו בטרנזיסטורים המופעלים חיש, המחשבים האיטיים הפכו מיושנים. שבבים זעירים מבצעים מיליוני פעולות לשנייה, והקידמה של היום היא הגרואטה של מחר! הטלפונים הישנים, עם החוגה החוזרת לאיטה למקומה, הומרו בטלפוני לחצנים המחייגים במהירות הבזק, ואלו בפלאפונים עתירי זיכרונות. והאנשים, גם הם היו לקצרי רוח, ללחוצים, אצים רצים, חסרי פנאי ומנוח, רדופים ועצבניים, ממהרים וחייבים להספיק.

כך גם בעולם המדיניות. התהליכים שהעולם עבר במאה השנים האחרונות, שתי מלחמות עולם והמון מלחמות אזוריות, קום הקומוניזם וקריסתו, מותם של עשרות מיליונים במלחמות ובמחנות ריכוז ועבודה, ברעב ובשיטפונות, כה הרבה נדחל לפרק זמן כה קצר, כאילו במרום האיצו את דוושות ההיסטוריה – כל אלו, מסממניה של הגאולה המתקרבת הם, אשר בה "פתאום יבוא האדון אשר אתם מבקשים", לפתע פתאום תחול התמורה היסודית, ואור חדש על ציון יאיר! יראו עינינו וישמח ליבנו במהרה בימינו...אמן (מעין השבוע). "ויאמר פרעה אל יוסף: אחר הודיע אלוקים אותך את כל זאת אין נבון וחכם כמוך אתה תהיה על ביתי ועל פיד ישק כל עמי" [מא, לט-מ]. הראוי לשלטון – זה שאינו נוטל לעצמו.

מפליא הדבר: כיצד יתכן שאדם שיצא מבית הסוהר מוסרים בידיו את השלטון על כל ענייני המדינה, ואף מקבל סמכויות בלתי מוגבלות? אמנם יכל הוא להיות שר או יועץ אך האם עד כדי כך הסתכן פרעה שאמר לו "על פיד ישק כל עמי"? אכן יוסף היה ראוי לשלטון. הוא ידע לקנות את פרעה בכך שאמר לו "בלעדי", אדם שמגיע בן-רגע לגדולה יכול לטפוח לעצמו על השכם ולקבל תהילה על כך שהוא ורק הוא הראוי לתהילה זו ואין עוד אחד מלבדו. יוסף ידע לא לקחת לעצמו כלום. את כל השבח זקף לזכות הקב"ה. פרעה לא הכיר תופעה כזו. דבר זה היה חדש בשבילו וראה בזה משהו על-טבעי ומיד הבין: הוא זה שיהיה מסוגל לנהל את ענייני המדינה. ומעבר לכך פרעה ידע

שאדם שמקבל תפקיד כה חשוב יש בידו עוצמה בלתי רגילה ובכוח זה טמון פיתוי גדול לקחת גם לעצמו – כך מסביר הגר"ח שמואלביץ זצ"ל בספרו "שיחות מוסר". אדם שמגיע פתאום לעמדה כה בכירה ויש בידיו את כל ממון המדינה קשה עליו מאוד להמשיך ולהישאר ישר ללא נטילת משהו "מהצד" לעצמו ולסובבים אותו, ואכן לא כך הייתה הנהגת יוסף למרות היותו משנה למלך מצרים. וכמו שאמרו חז"ל, שהממון שקיבץ יוסף הצדיק במצרים מילא שלוש מגדלות וכל מגדל ומגדל עומקו מאה אמה, רוחבו מאה אמה וחללו מאה וכולם נתנם לבית פרעה ולא נתן לבניו אפילו חמישה כסף, ומפני מה? שעשה באמונה כי גדול היה כוח יוסף ב"אי נטילה" לעצמו. אכן גדול הוא מאוד חטא "הגזל" ועונשו כבד, וצריך האדם להקפיד להימנע מליטול לעצמו מאומה. וגם בעניין הכבוד יש להקפיד לא ליטול לעצמו, כמו שראינו אצל אליעזר עבד אברהם שאמר "עבד אברהם אנוכי". והרי היה ידוע שזיו איקונין שלו היה דומה לאברהם, אך כדי שלא יטעו בו שהוא אברהם עצמו אמר מיד "עבד אברהם אנוכי", כ"כ הקפיד שלא יהנה ולו רגע אחד מכבוד מדומה זה שהינו אברהם. מה נורא הוא העונש של הנוטל לעצמו משהו אפילו לא במודע, בכך הוא מבטל זכויותיו לגמרי ומה גדולה מעלת מי שאינו נוטל לעצמו מאומה שזכותו עומדת לעד. ואכן יוסף היה ראוי להיות שליט. הוא ידע את כוחה של "אי הנטילה" הן בממון והן בכבוד ועל כן זכה להיות שליט (אור דניאל).

לפנינו **מעשה**, שמסופר מפי בעליו, ומבהיר לנו עד כמה הגזל רודף את האדם גם אחרי הפטירה: לפני תקופה, קיבל יהודי ירושלמי טלפון באישון לילה. על הקו היה ידיו שלו מן העבר, אדם שמתגורר שנים רבות באחת ממדינות אירופה. אותו ידיד אומר לו: "אני מתנצל בפניך, שאני מעיר אותך בשעה כזו, אך יש משהו שפשוט מטריד את מנוחתי. כבר מספר שבועות, מדי לילה בלילה, מופיע בחלומי בני ז"ל, שנהרג לפני כמה שנים בנסיבות טראגיות, ואני רואה אותו בוכה, כשסבל נורא על פניו. אני רואה שהוא אומר לי משהו, אך איני מצליח לשמוע מה הוא אומר. הוא ממש מתאמץ לומר לי, ואני מביט בו ומנסה להבין – ולא מצליח. גם הלילה חלמתי שוב את החלום", המשיך האיש לספר. "והפעם בני היה ממש מיוסר, ומעיניו זלגו דמעות גדולות, ממש כמו זרם של דמעות. הפה שלו אומר לי משהו, פניו מתאמצות לבטא את הדברים, ואני לא שומע דבר. זה ממש עיניו בשבילי. אני מבקש ממך, לך מחר עם בוקר, קח עשרה אברכים יראי שמים, ותאמרו קדיש, כמה פרקי תהילים ליד הקבר. אולי הוא צריך תיקון".

האיש התנצל על ההפרעה, אך היהודי הירושלמי הרגיע אותו ואמר לו, שיארגן עם שחר מניין כדבריו. הוא אכן אסף מניין אנשים שעלו לקבר ואמרו תהילים, ולאחר מכן התקשר לאירופה ומסר שהבקשה מולאה. עוברים יום ויומיים, והאיש שוב מתקשר. "מאד לא נעים לי, אבל הוא שוב הופיע בחלומי, בידיו היו שני נרות. ופניו מעוננות מאוד. הוא בוכה בלי סוף. תעשה משהו, אני מבקש ממך". הירושלמי אומר לו: "רק תגיד לי מה, ואני אעשה". והאב המסכן אינו יודע מה לומר לו. "אולי תלך פעם נוספת עם מניין ותאמר קדיש. אני מאוד מתנצל, אבל זה הדבר היחיד שנראה לי". הירושלמי נוטל שוב מניין אנשים ועולה אל הקבר. כמה ימים שקט, והירושלמי טלפן לאירופה, לגעור בידיו לשעבר שאינו מעדכן אותו. האיש, שבור לחלוטין, אומר לו: "תראה לא היה לי אומץ להתקשר אליך, אבל הילד מגיע בכל לילה, מיוסר ובוכה, עם נרות נשמה. לא אחד ולא שניים. המון. כאילו כולו מוקף אורה, והפעם הוא לא בוכה מהעניינים. הנרות בוכים במקומו. החלב של הנרות נשפך בצורת דמעות. אני הולך למות מצער ומפחד. לא היה נעים לי להתקשר אליך ולהטריח אותך, אבל תעזור לי!". והיהודי הולך שוב, נוטל מניין אברכים ועולה להר הזיתים, לומר קדיש ותהילים. הפעם צץ במוחו רעיון: בפעמים הקודמות הוא שם לב, שיש מתקן מיוחד לנרות על קבר הבן. הוא קנה עשרה נרות נשמה והדליק אותם בתוך המתקן. הייתה לו הרגשה שזהו הפתרון, שכן הנער הראה בחלום נרות, וודאי זה מה שהוא רוצה – שידליקו נרות על קברו. עוד באותו הלילה, מתקשר האב בצריחות ממש: "תספר לי מה עשית? בני הגיע אליי עם מאות נרות, ופניו ממש דולקות כמו אבוקה, וכאילו הפנים שלו בוערות ונוטפות. אני לא יכול לעמוד בזה".

הירושלמי עונה לו, שכנראה יש כאן עניין עם הנרות. "היום הדלקתי על הקבר של בנך עשרה נרות נשמה. עשית לו שם על הקבר מתקן מדעים ביופיו, וייתכן שהוא כעס כשאתה לא הדלקת בו נרות, אז אני הדלקתי..." ברגע שהירושלמי אמר זאת, פרץ האב בשאגה: "אוי ואבוי, המתקן, המתקן! לא שילמתי עליו. לפני שנה בערך הזמנתי בטלפון מתקן מיוחד לנרות, אצל בעל מלאכה. לקחתי את כתובתו הבטחתי לו לשלוח את התשלום, ופשוט שכחתי. כעת אני מבין הכל. תעשה לי טובה לך לבעל המלאכה תכף ומיד, שלם לו את הסכום המלא, ואני אשלח לך בדואר את כל הוצאותיך, כולל הטרחה שטרחת בזמן האחרון".

הירושלמי הלך מיד לביתו של בעל המלאכה, שלא היה בבית. רק בנו היה שם. הוא סיפר לו בהתרגשות את כל הסיפור, וביקש שיתקשר לאביו, שידע שהכסף הגיע. בעל המלאכה, בשומעו את הסיפור, הגיע מיד לביתו, כדי לקבל לידו את הכסף, שלא תתענה נשמתו של הנער המסכן.

לירושלמי הוא סיפר, שאת העבודה ביצע כבר לפני שנה והניח שהאב שכח לשלם. זה קורה הרבה. הוא רק רשם לעצמו את יום האירצייט, יום השנה של הנער, בהניחו שמשפחתו תעלה על קברו, ואז ישלמו לו. גם זה קורה הרבה. ביום השנה הוא הסתובב ליד הקבר, ומשראה שההורים אינם באים, משך בכתפיו ואמר: "שיהיה כפרה", ושכח מכל העניין. מסתבר, שממש מאותו הלילה של האירצייט, החל הבן להופיע בחלומי של אביו, בתקווה שיגאל אותו מהעניו הזה, שעל קברו יש מתקן גזול. האב שכח מכל העניין, והוא לא הבין מה קורה, גם לאחר שהבן רמז לו בכך שהגיע עם נרות.

בעל המלאכה נטל את הכסף ומחל בלב שלם, והירושלמי מיהר להתקשר לאב ולהודיע לו שהכסף שולם. באותו הלילה התקשר האב, רועד מהתרגשות. הוא סיפר שבנו הופיע בחלום, מחייך כולו, פניו שלווים וטהורות ושמוחת, ללא אות של סבל וכאב. הוא היה מואר באור נרות, אך נתן לאב תחושה, שהכי טוב לו שם למעלה.

תוך כמה ימים, הגיעה מעטפה ובה תשלום נכבד ליהודי הירושלמי, שטרח והקדיש מזמנו ומכספו, כדי להשקיע נשמה מעונה. זהו הסיפור, ואם תרצו לדעת מאיפה אני יודע אותו, ובכן, אבי הוא בעל המלאכה, שהתקין את מתקן הנרות ואני הבן שקיבל לידיו את הכסף. הסיפור הוא אמת לאמתה, וניתן גם להוכיחה.

אני חושב שהמסר מהסיפור ברור, ומקווה שכולם ייזהרו מגזל ומחשש גזל, ושיהיה המסר החשוב הזה, לעילוי נשמתו של אותו נער, שאני קורא לו: "נער הנרות..."

זכות הלימוד בעלון זה תהיה לעילוי נשמות: ר' נוראל חזני בן מרים ויעקב ז"ל, לע"נ מרת מוניה חזני בת כורשיד ז"ל, לע"נ מרת פארי בת מוניה ז"ל, לע"נ ר' עזריאל בן שרה ז"ל, לע"נ מרת מנסורה בת כשור ז"ל, לע"נ יוסף בן הלל ז"ל, לע"נ אליהו בן אסתר ז"ל, לע"נ יצחק בן ליבה ז"ל, לע"נ ברוך בן כאדה ז"ל, לע"נ ר' עזריאל בן שרה ז"ל, לע"נ מרת מנסורה בת כשור ז"ל, לע"נ מסעוד בן פרחנ ז"ל, לע"נ אלהם בת שהנן ז"ל, לע"נ דוד בן רבקה ז"ל, לע"נ ענת בת אסתר ז"ל, לע"נ יצחק בן מרים ז"ל, לע"נ זלבה פזיה בת פרחנ ז"ל, לע"נ טובה בת כורשיד ז"ל, לע"נ מסעוד בן פרחנ ז"ל, לע"נ אלהם בת שהנן ז"ל, לע"נ דוד בן רבקה ז"ל, לע"נ ענת בת אסתר ז"ל, לע"נ יצחק בן מרים ז"ל, לע"נ מרים בת שמה ז"ל, לע"נ אברהם בן סולטנה ז"ל, לע"נ יונה בן אסתר ז"ל, לע"נ לי כהן בת פולין ז"ל, לע"נ משה בן רינה תחיה ז"ל, לע"נ שמואל בן קדינה ז"ל, לע"נ כל נפטרי עם ישראל.

למעוניינים בהפצת העלון: 03-5592523. לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: otzarot.hparasha@gmail.com